

Kako komunicirati o vakcinaciji protiv kovida-19?

- brošura -



Izvor: [Freepik](#), [Freepik License](#)

Dr Iris Žeželj, Marija Petrović
Laboratorija za istraživanje individualnih razlika,
Filozofski fakultet u Beogradu



Anja Ivanović, Snežana Savić
Ipsos Strategic Marketing



- Maj 2021 -



Šta ova brošura NIJE?

Ova brošura **nije** medicinski informator o sastavu, načinu delovanja, kontraindikacijama, efikasnosti i bezbednosti vakcina, iako se oslanja na medicinske izvore.

Za te informacije možete konsultovati sledeće zvanične izvore:

<https://vakcinacija.gov.rs/>

[ALIMS brošura](#)

[Institut za javno zdravlje Vojvodine](#)

Aktuelne informacije o tome kojim grupama vakcina nije preporučena

Izvori na engleskom jeziku:

[WHO Covid-19 vaccines](#)

[European Vaccination Information](#)



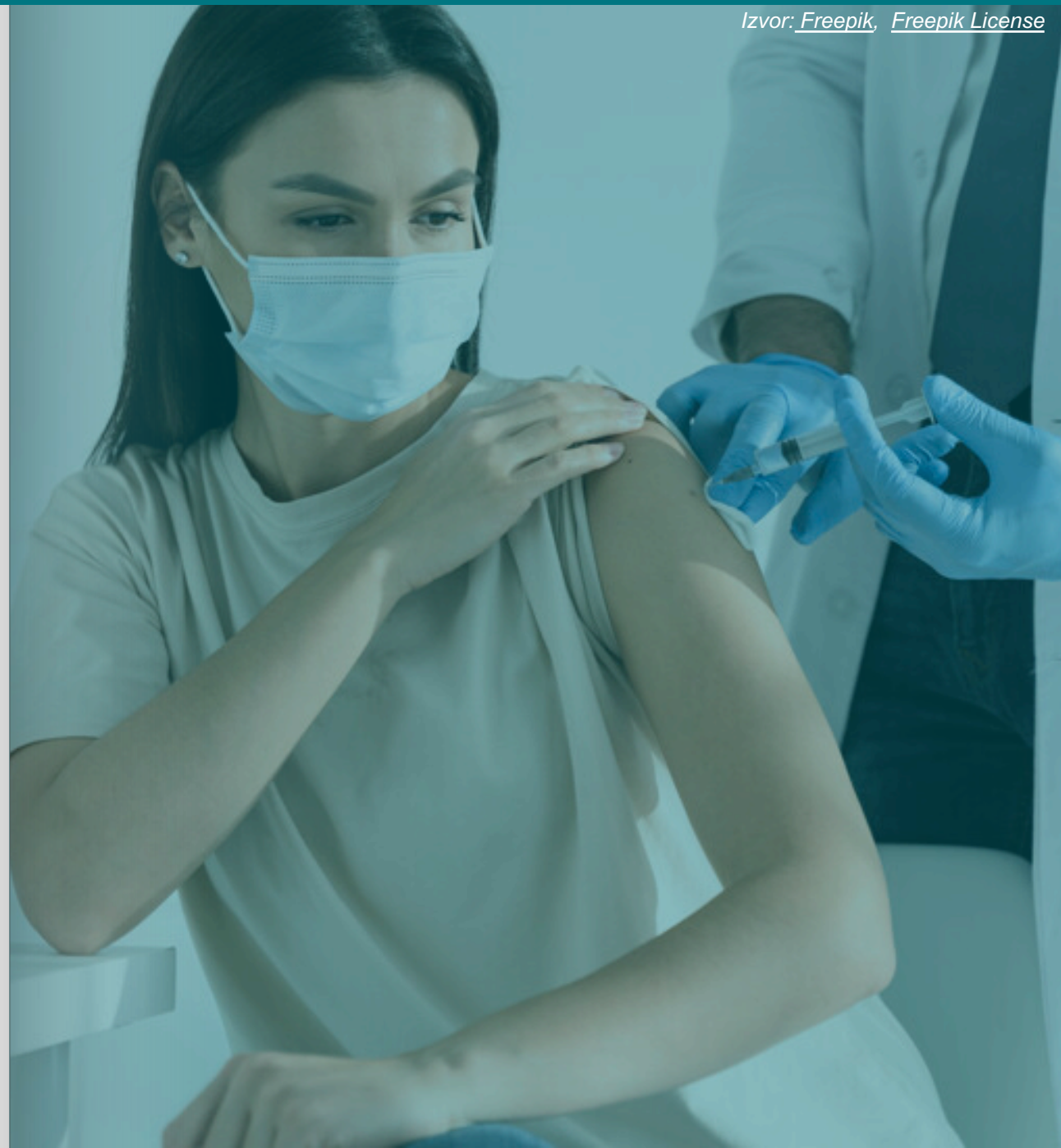
Čemu je namenjena brošura?

Obaveštava o raspoloženju javnosti kada je reč o vakcinama protiv kovida-19

Opisuje tipične brige kada je reč o uzimanju vakcina i daje odgovore na njih

Prikazuje raznovrsne razloge zbog kojih se različiti ljudi odlučuju za vakcinaciju

I sve to posebno kada je reč o mladima



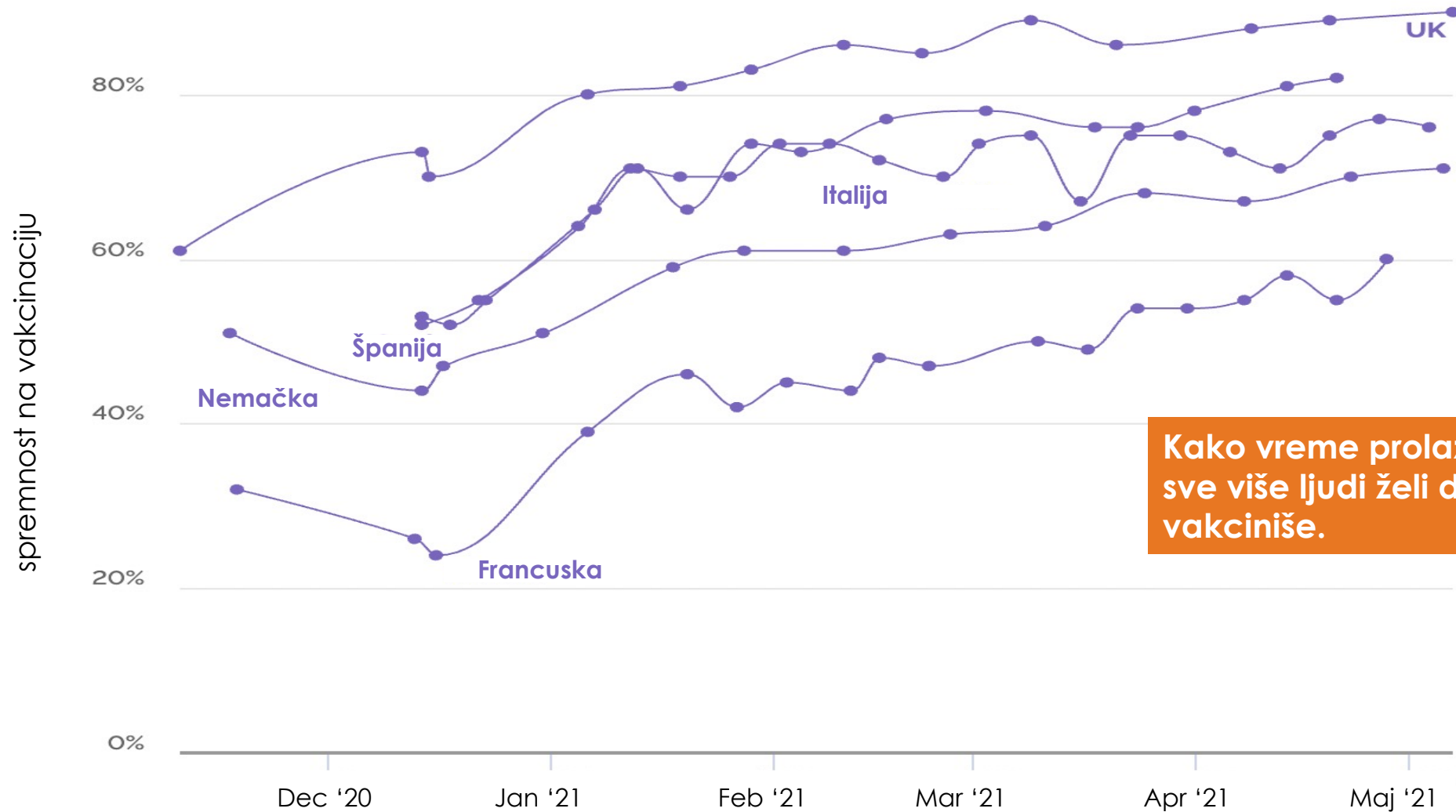
Praćenje raspoloženja javnosti prema vakcinama protiv koviida-19



Izvor: [Freepik](#); [Freepik License](#)

Raspoloženje javnosti prema vakcinaciji u Evropi

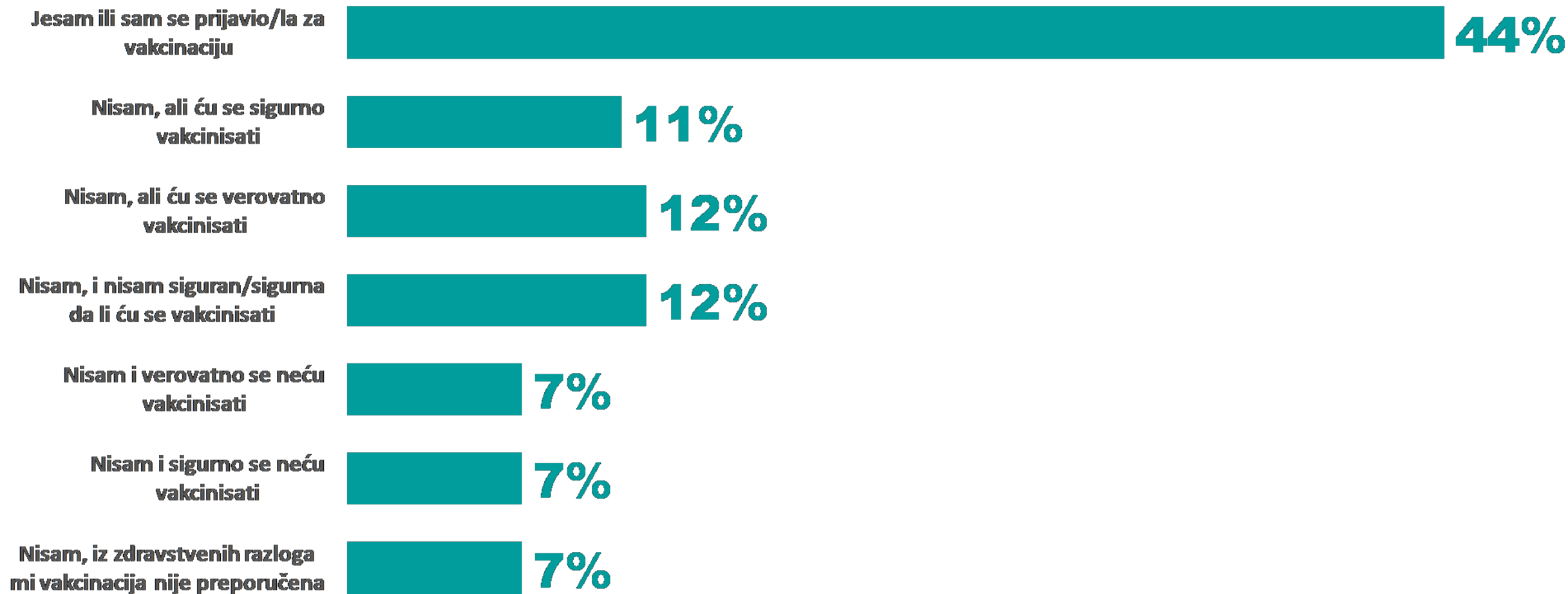
Izvor: YouGov, uzorci reprezentativni za populaciju



Kako vreme prolazi, sve više ljudi želi da se vakciniše.

Da li ste se vakcinisali protiv kovida-19?

uzorak reprezentativan za punoletnu populaciju Srbije, april 2021.



55%

Većina građana se već vakcinisala, prijavila za vakcinaciju ili su sigurni da će se vakcinisati.

Dok je onih koji za sada misle da se sigurno neće vakcinisati značajno manje.

7%

31%

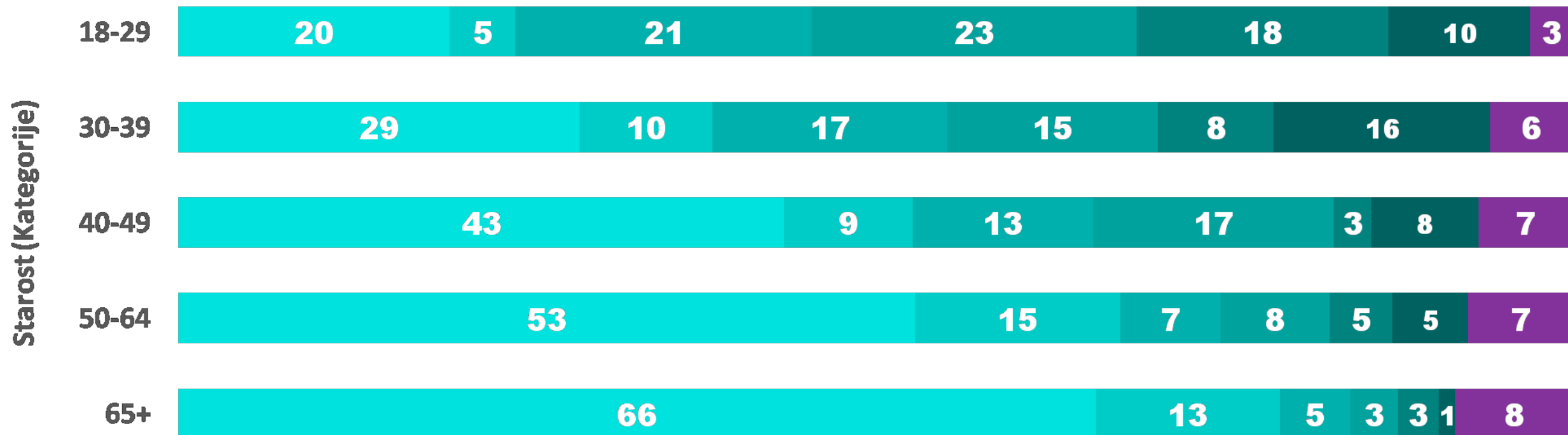
Međutim, značajan broj građana i dalje nije siguran da li da se vakciniše ili ne.

Protivnika vakcinacije je zapravo **malo**.

Međutim, značajan broj ljudi tek treba da donese odluku o vakcinaciji, te im treba pomoći da ta odluka bude informisana i najbolja moguća opcija za njihovo zdravlje.

Da li ste se vakcinisali protiv kovida-19 (po uzrasnim kategorijama)?

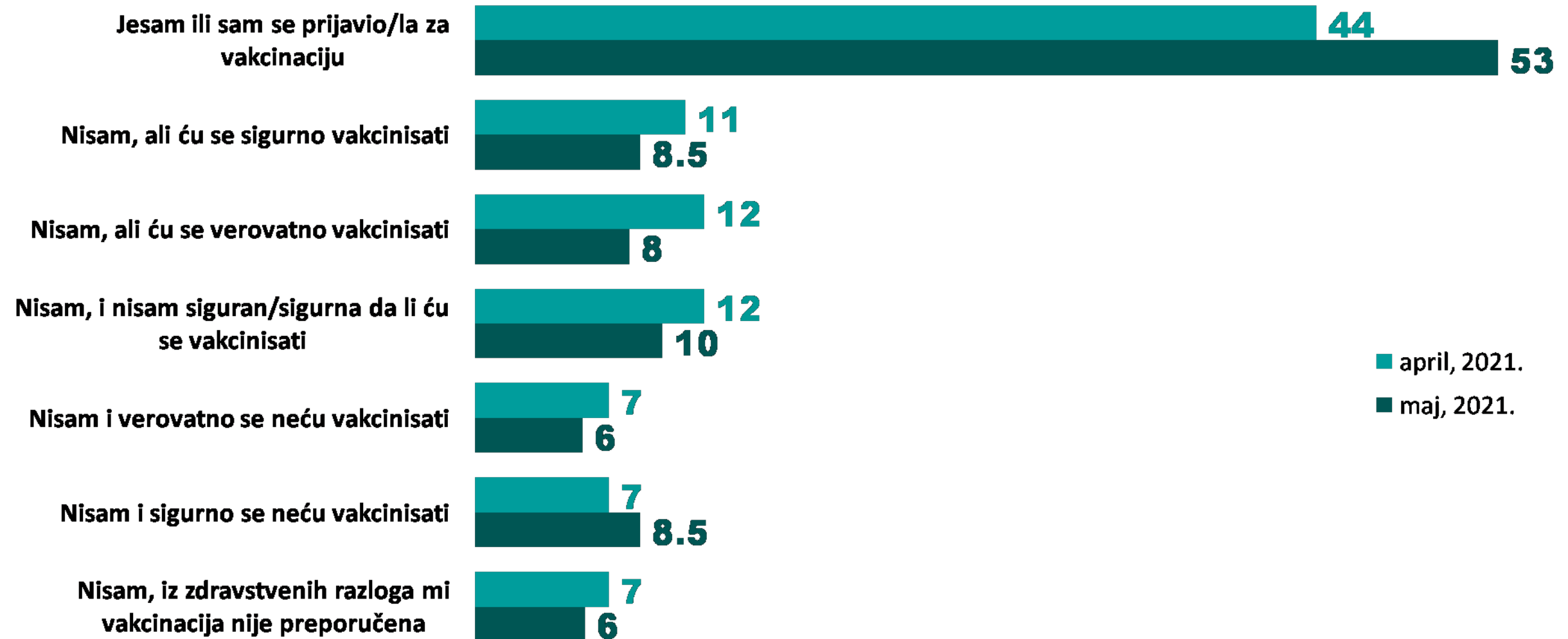
uzorak reprezentativan za punoletnu populaciju Srbije, april 2021.



- Jesam ili sam se prijavio za vakcinaciju
- Nisam, ali ću se sigurno vakcinisati
- Nisam, ali ću se verovatno vakcinisati
- Nisam, i nisam siguran/sigurna hoću li ili neću da se vakcinišem
- Nisam i verovatno se neću vakcinisati
- Nisam i sigurno se neću vakcinisati
- Nisam, spadam u grupu kojoj iz zdravstvenih razloga vakcinacija nije preporučena

Da li ste se vakcinisali protiv kovida-19 (april-maj)?

uzorak reprezentativan za punoletnu populaciju Srbije.



Kontraindikacije za vakcinaciju protiv kovida-19

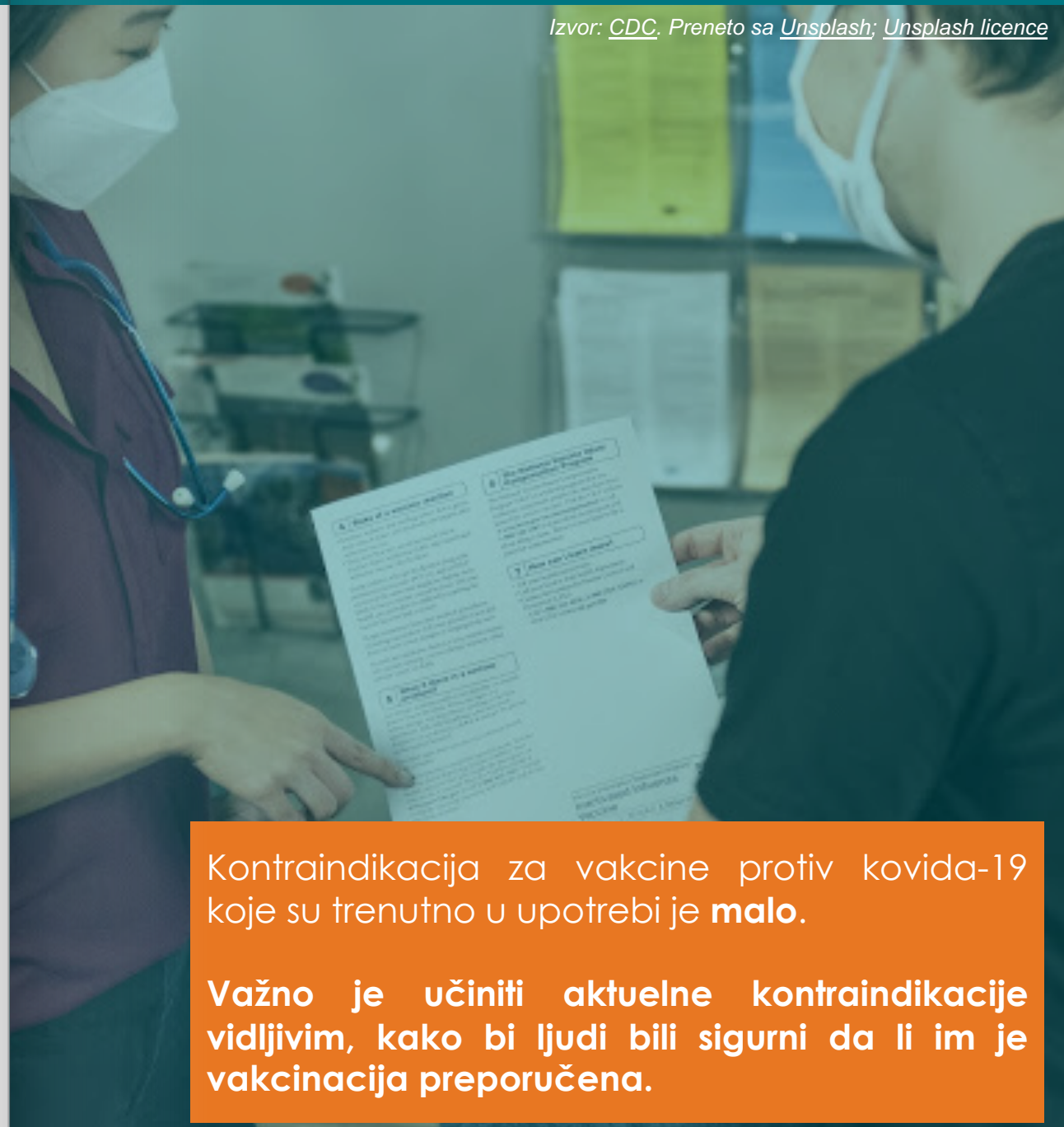
U dve najmlađe uzrasne grupe, postoji neobično visok procenat onih koji misle da im vakcina iz zdravstvenih razloga nije preporučena.

Ovo može biti posledica oslanjanja na pogrešne ili zastarele kontraindikacije za vakcinaciju.

Mere opreza nisu isto što i kontraindikacije. Kontraindikacije definišu ko **ne sme** da primi vakcinu – za vakcine protiv kovida-19 koje su trenutno u upotrebi postoji **malo kontraindikacija**.

Mere opreza podrazumevaju da je **vakcinacija moguća i izvodljiva**, ali uz prethodnu konsultaciju sa lekarom.

Izvor: [CDC](#). Preneto sa [Unsplash](#); [Unsplash licence](#)



Kontraindikacija za vakcine protiv kovida-19 koje su trenutno u upotrebi je **malo**.

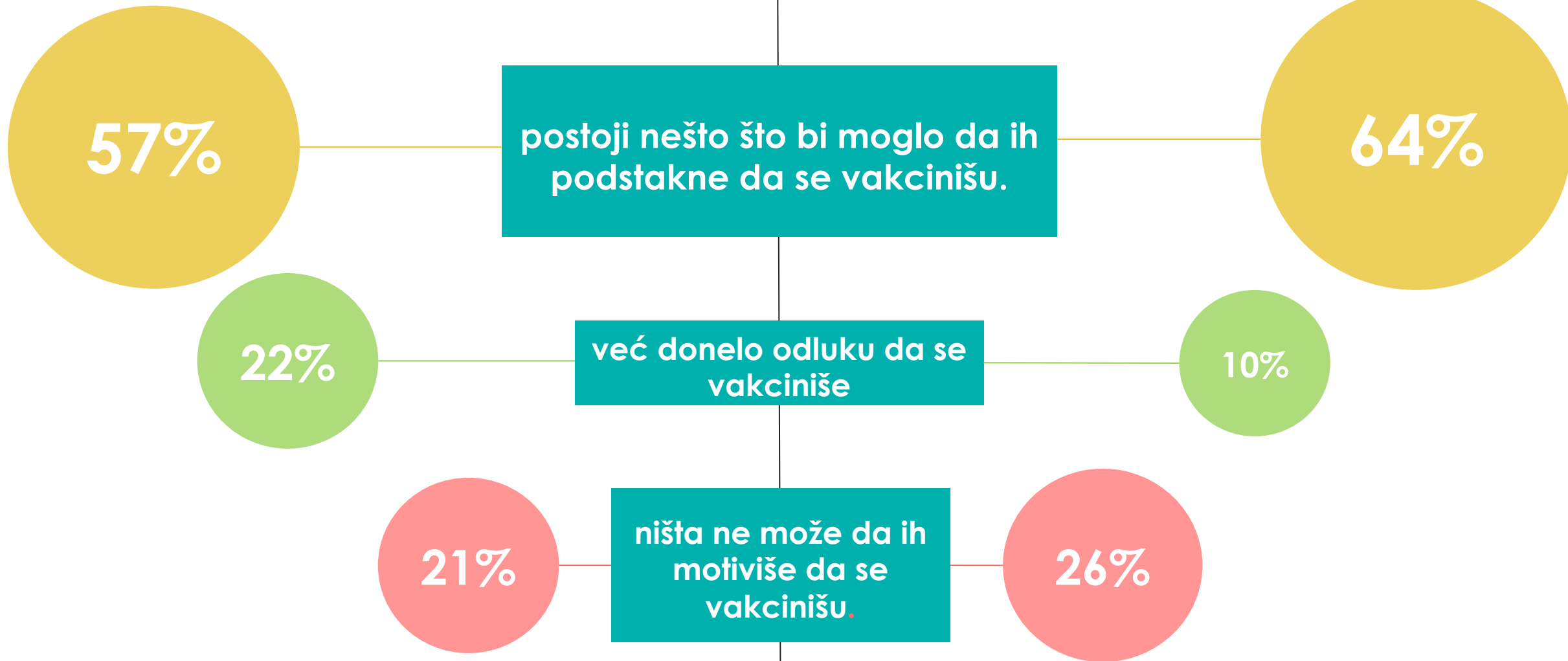
Važno je učiniti aktuelne kontraindikacije vidljivim, kako bi ljudi bili sigurni da li im je vakcinacija preporučena.

Među onima koji se nisu vakcinisali*, da li postoji nešto što bi moglo da ih podstakne na vakcinaciju?

*60 posto ukupnog uzorka (reprezentativnog za punoletnu populaciju Srbije), april, 2021.

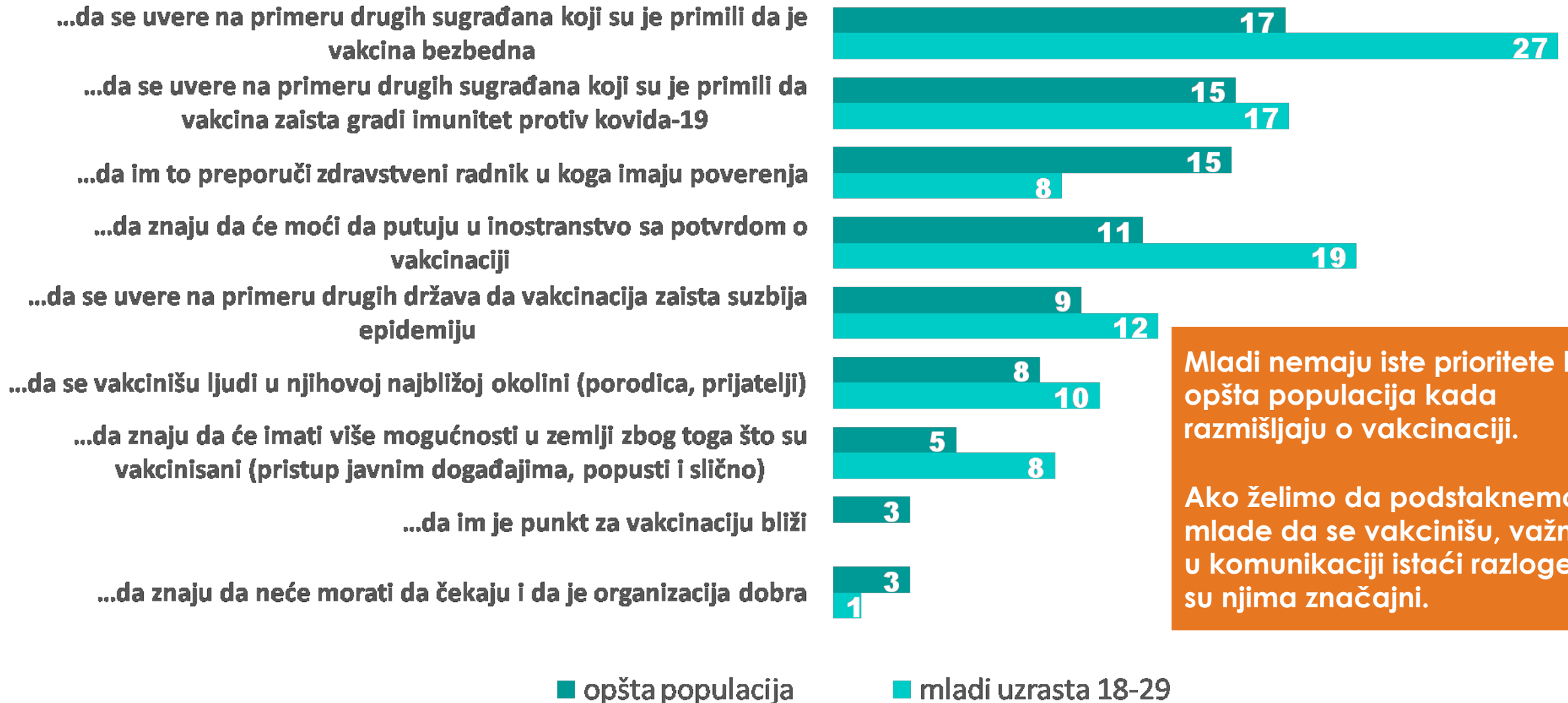
opšta populacija

mladi uzrasta 18-29 godina



U kojoj meri bi one koji se još nisu vakcinisali* moglo da podstakne da se vakcinišu...

*60 posto ukupnog uzorka (reprezentativnog za punoletnu populaciju Srbije), april, 2021.



Mladi nemaju iste prioritete kao opšta populacija kada razmišljaju o vakcinaciji.

Ako želimo da podstaknemo mlade da se vakcinišu, važno je u komunikaciji istaći razloge koji su njima značajni.

Šta se čini rizičnije: kovid-19 ili vakcina?

63%

građana ispravno opaža da je **rizik od kovid-19** nešto ili mnogo viši od rizika vakcine

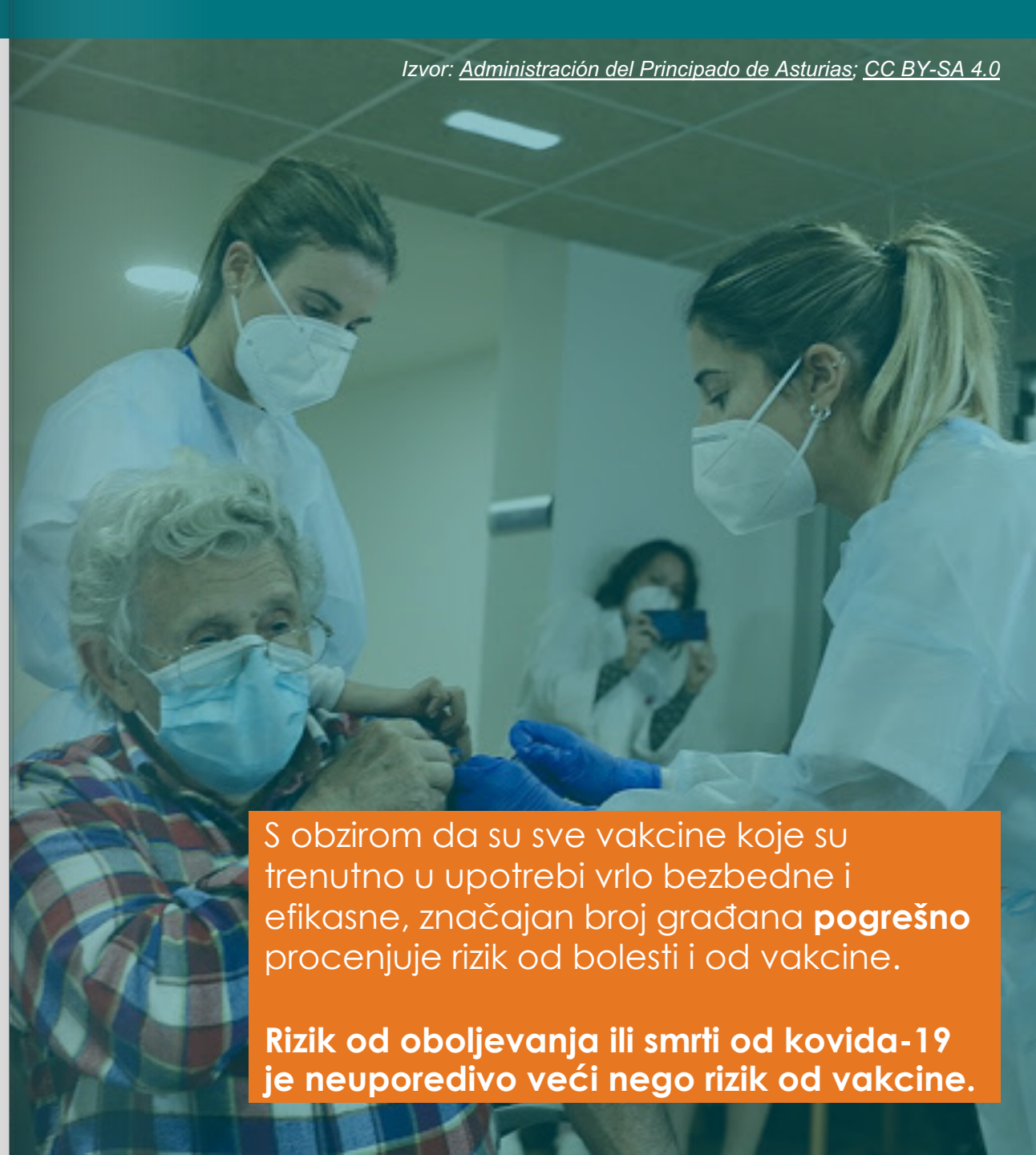
23%

smatra da je **rizik od kovid-19** otprilike isti kao rizik od vakcine

14%

građana opaža da je **rizik od vakcine** nešto ili mnogo viši od rizika od kovid-19

Izvor: *Administración del Principado de Asturias; CC BY-SA 4.0*

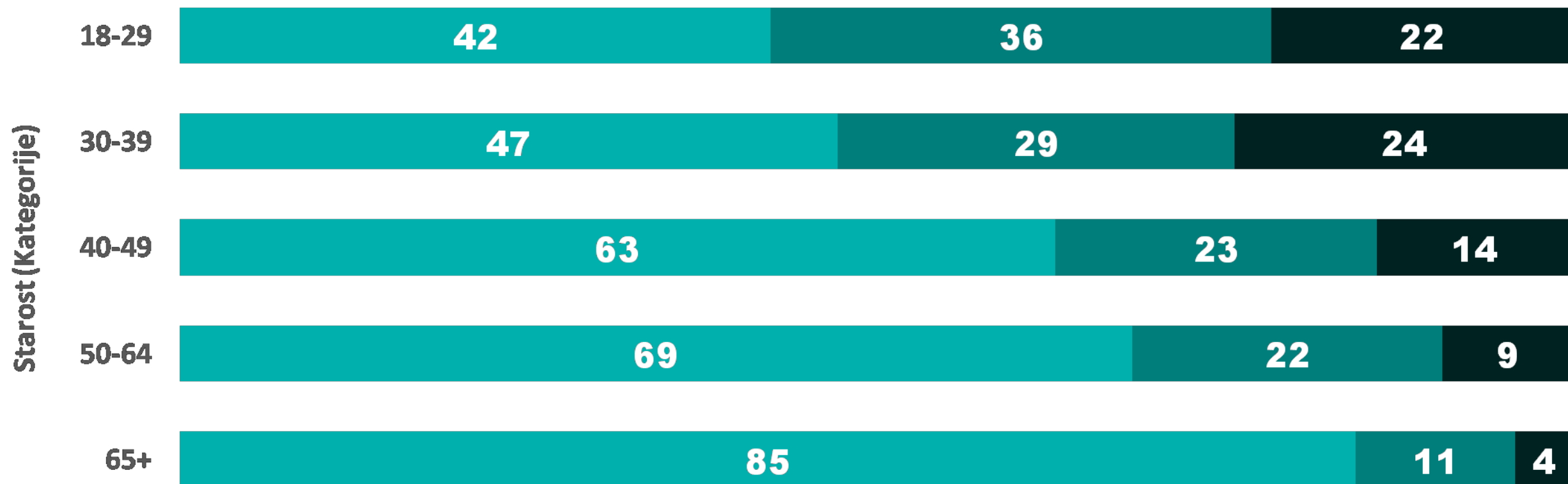


S obzirom da su sve vakcine koje su trenutno u upotrebi vrlo bezbedne i efikasne, značajan broj građana **pogrešno** procenjuje rizik od bolesti i od vakcine.

Rizik od oboljevanja ili smrti od kovid-19 je neuporedivo veći nego rizik od vakcine.

Šta je za vas rizičnije: kovid-19 ili vakcina (po uzrasnim kategorijama)?

uzorak reprezentativan za punoletnu populaciju Srbije, april 2021.



- Za mene je zdravstveni rizik od kovid-19 nešto/mnogo veći od vakcine.
- Za mene je zdravstveni rizik od kovid-19 otprilike isti kao rizik od vakcine.
- Za mene je zdravstveni rizik od vakcine nešto/mnogo veći nego rizik od kovid-19.

*u procentima

Šta se čini rizičnije: kovid-19 ili vakcina?

U svakoj uzrasnoj grupi, **najveći procenat ljudi ispravno opaža bolest kao rizičniju od vakcine**

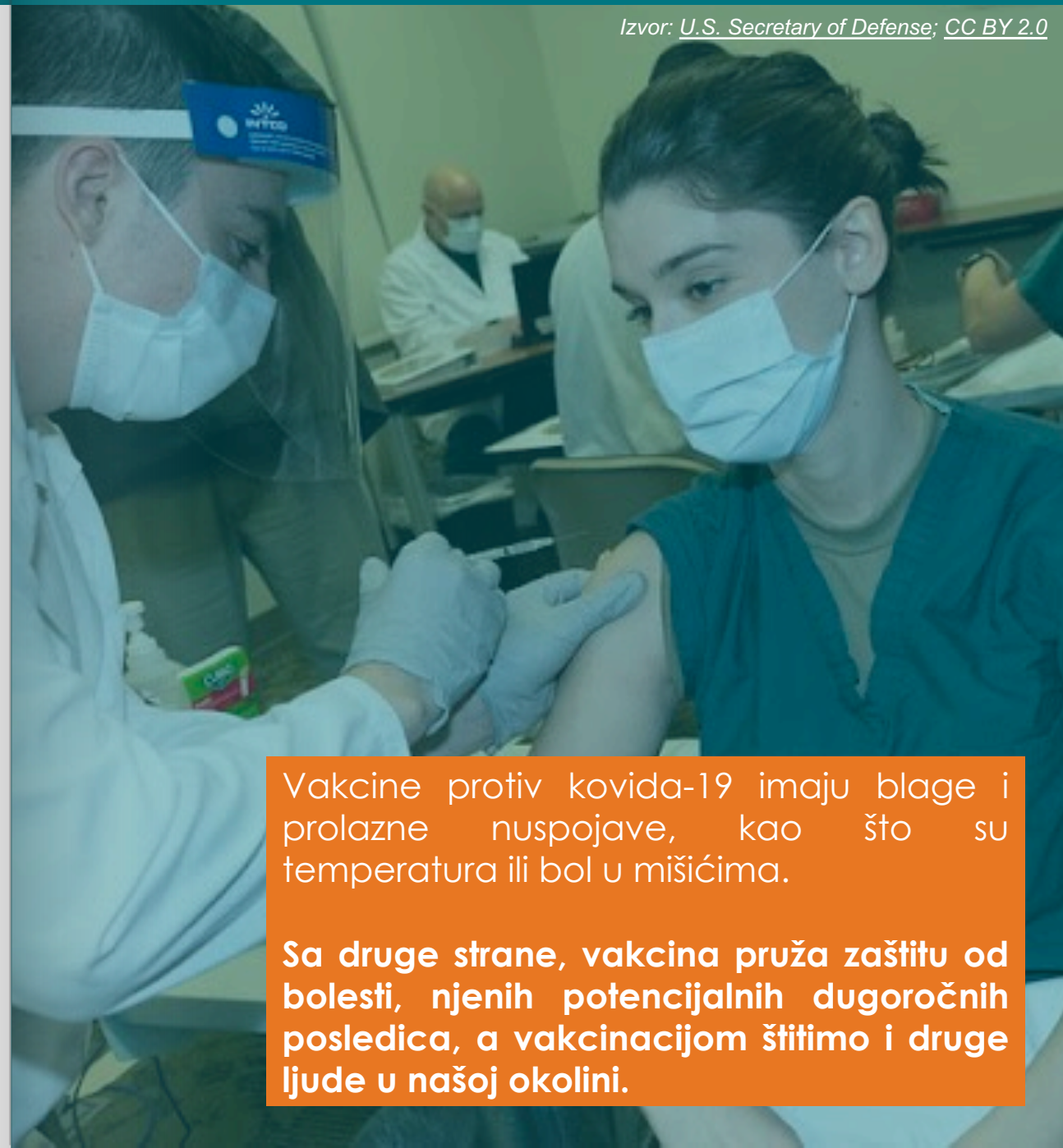
Ipak, najveći procenat onih koji smatraju da je rizik otprilike isti ili da je čak veći rizik od vakcine je u **grupi mladih uzrasta 18-29 godina**

56%

mladih veruje da je za njih vakcina podjednako rizična ili rizičnija od bolesti

Činjenica je da, iako imaju manje šanse da razviju ozbiljnije forme bolesti, i mladi ljudi mogu patiti od dugoročnih posledica kovid-19.

Izvor: U.S. Secretary of Defense; CC BY 2.0



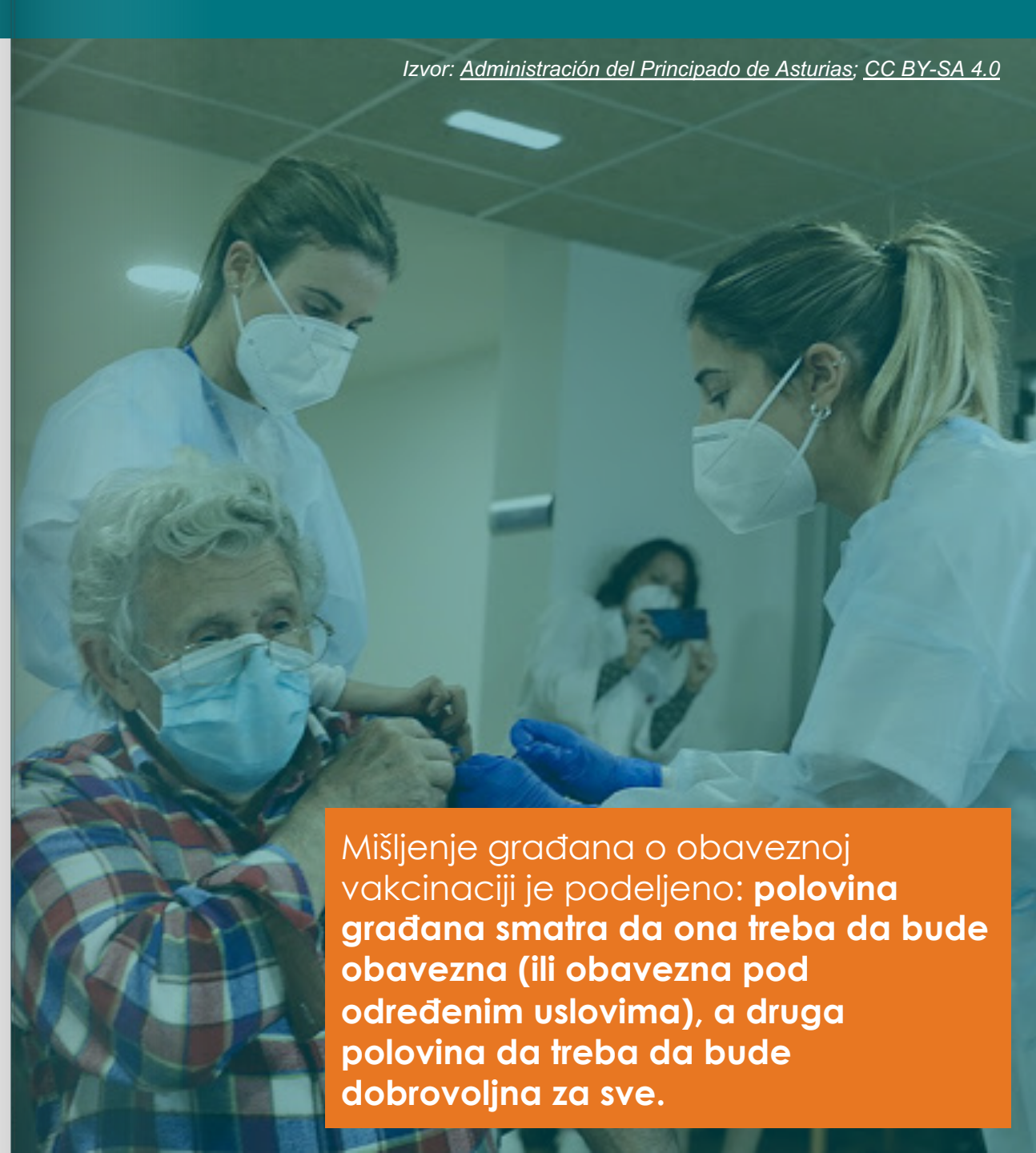
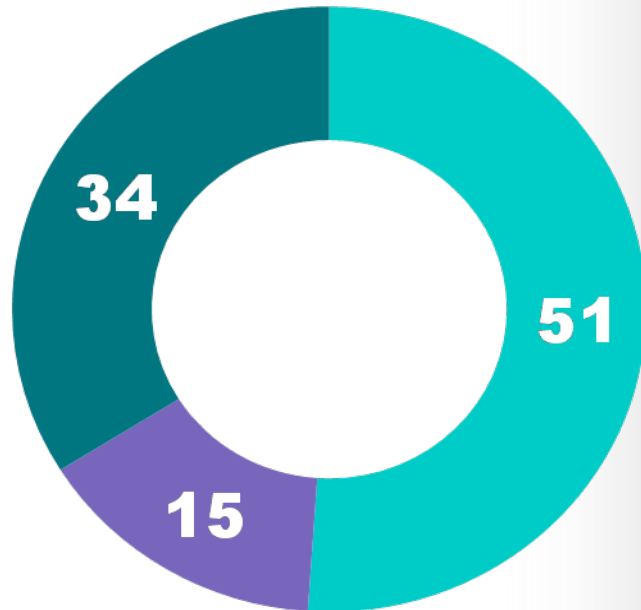
Vakcine protiv kovid-19 imaju blage i prolazne nuspojave, kao što su temperatura ili bol u mišićima.

Sa druge strane, vakcina pruža zaštitu od bolesti, njenih potencijalnih dugoročnih posledica, a vakcinacijom štitimo i druge ljude u našoj okolini.

Raspoloženje prema obaveznoj vakcinaciji: **Da li vakcinacija protiv kovid-19 treba da bude obavezna?**

*u procentima

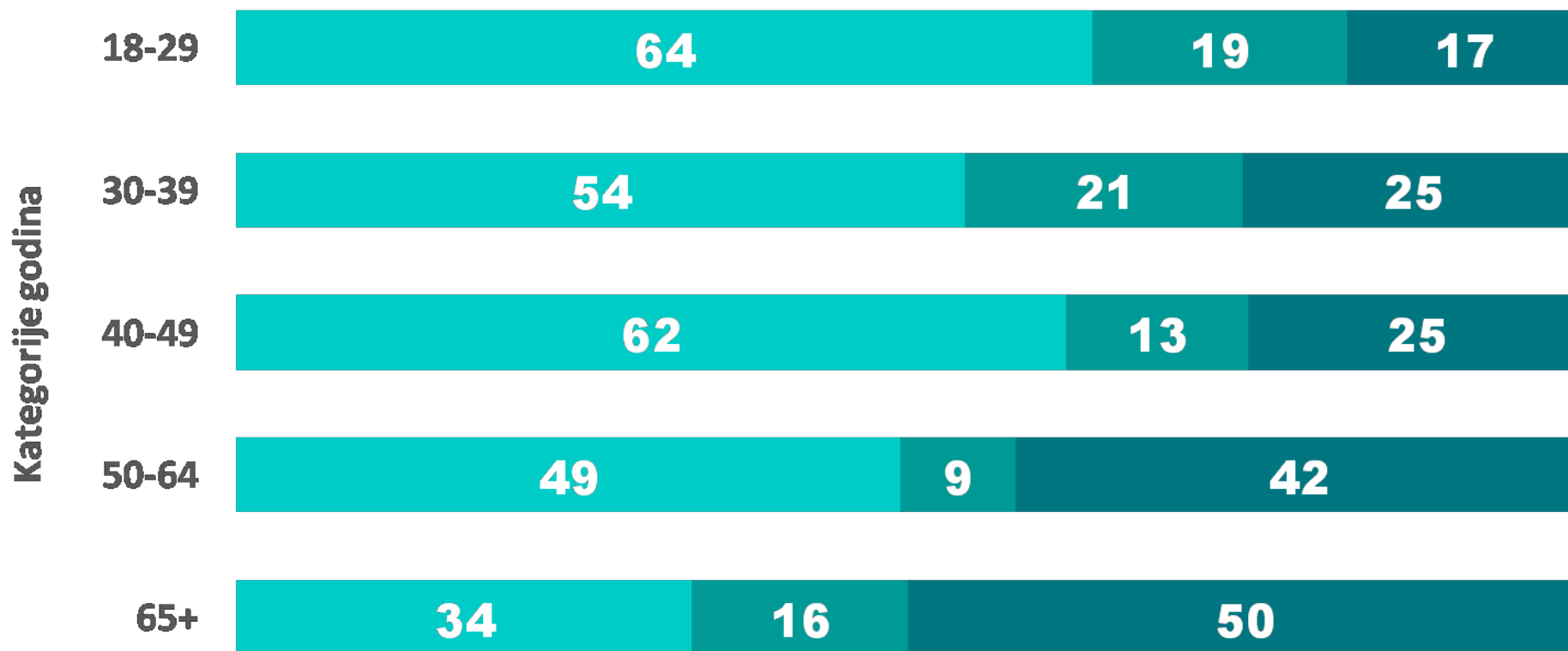
- Dobrovoljna za sve građane
- Obavezna pod određenim uslovima
- Obavezna za sve građane



Mišljenje građana o obaveznoj vakcinaciji je podeljeno: **polovina građana smatra da ona treba da bude obavezna (ili obavezna pod određenim uslovima), a druga polovina da treba da bude dobrovoljna za sve.**

Da li vakcinacija protiv kovida-19 treba da bude obavezna?

uzorak reprezentativan za punoletnu populaciju Srbije, maj 2021.



Raspoloženje prema obaveznoj vakcinaciji nije isto u svim uzrasnim grupama.

Mladi ljudi su većinom za dobrovoljnu vakcinaciju, ali u svakoj uzrasnoj grupi postoji značajan broj građana koji podržava i obaveznu i dobrovoljnu vakcinaciju.

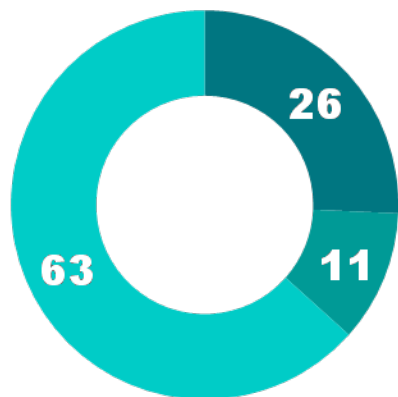
■ Dobrovoljna za sve građane ■ Obavezna pod određenim uslovima ■ Obavezna za sve građane

Stav građana prema javnim politikama i potvrđama o vakcinaciji

uzorak reprezentativan za punoletnu populaciju Srbije, maj 2021.

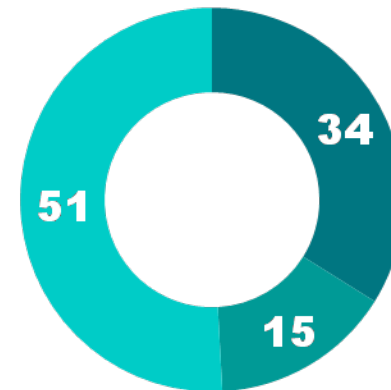
Svi putnici koji ulaze u Srbiju treba da imaju potvrdu o vakcinaciji.

- Uopšte/Donekle se ne slažem
- Nisam siguran/na
- Donekle/Potpuno se slažem



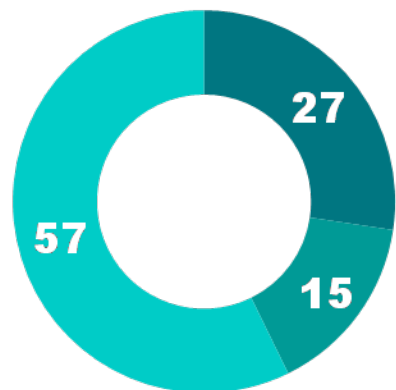
Sva velika javna mesta kao što su koncertne dvorane i stadioni treba da zahtevaju potvrde o vakcinaciji.

- Uopšte/Donekle se ne slažem
- Nisam siguran/na
- Donekle/Potpuno se slažem



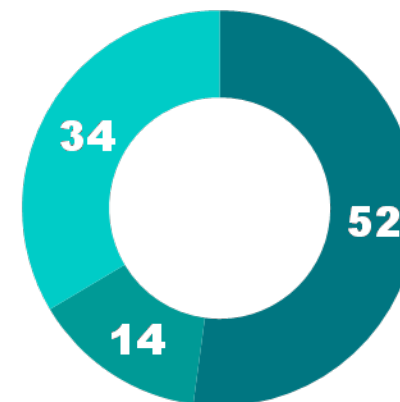
Potvrde o vakcinaciji bi bile efikasne u osiguranju putovanja i velikih događaja.

- Uopšte/Donekle se ne slažem
- Nisam siguran/na
- Donekle/Potpuno se slažem



Prodavnice, restorani i kancelarije treba da zahtevaju potvrde o vakcinaciji.

- Uopšte/Donekle se ne slažem
- Nisam siguran/na
- Donekle/Potpuno se slažem



Tipične brige o vakcinama i odgovori na njih



Izvor: [Phil Roeder](#); CC BY 2.0

Vakcina je vrlo bezbedna, a rizici od vakcine su manji od rizika koje svakodnevno preuzimamo.

Izvor: *Metropolitan Transportation Authority of the State of New York; CC BY 2.0.*



Ako vakcina nije 100% bezbedna, zašto bih se vakcinisao/la?

Imamo sklonost da odbacimo sve što nam se ne čini apsolutno bezbedno.

Tako zanemarujemo činjenicu da NIŠTA nije potpuno bezbedno, pa ni aktivnosti koje obavljamo svaki dan – vozimo se automobilom, jedemo kikiriki, pijemo mleko ili alkoholna pića.

Stavljanje rizika u perspektivu: Koliko su neke svakodnevne aktivnosti rizične?



Dnevno u Srbiji u saobraćajnim nesrećama pogine u proseku 2 osobe, dok preko 57 osoba bude povređeno.

Što se tiče mladih od 15 do 30 godina, svaki treći dan jedno mlado lice pogine u saobraćajnoj nesreći, a svaki dan bude povređeno više od 15 mladih.

Šansa da vas udari grom na godišnjem nivou je 1 u 500 000. Ta šansa raste kod mladih uzrasta 15-34 godine; značajan udeo žrtava udara groma čine upravo mladi.

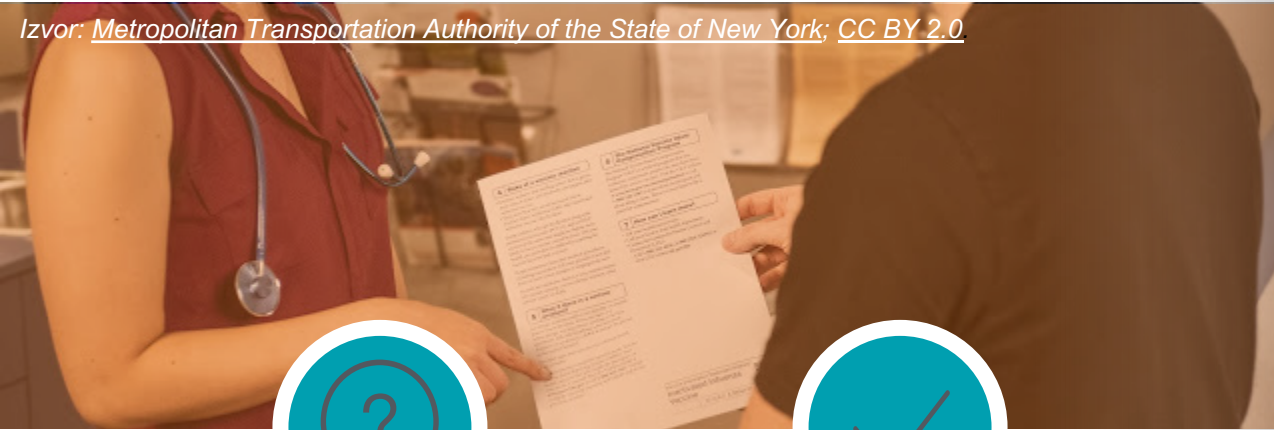


Kikiriki je jedna od namirnica koja najčešće izaziva anafilaksu i smrt. Alergija na kikiriki se dešava kod dece u 1 od 50 slučajeva, a kod odraslih u 1 od 200.

Sve svakodnevne aktivnosti sa sobom nose određen rizik, ali ih i dalje upražnjavamo zbog njihovih dobiti. Rizici od vakcina su značajno niži, a dobiti od vakcinacije ih daleko prevazilaze.

Vakcina je vrlo bezbedna i rizici od bolesti mnogo su veći od rizika od vakcine.

Izvor: Metropolitan Transportation Authority of the State of New York; CC BY 2.0



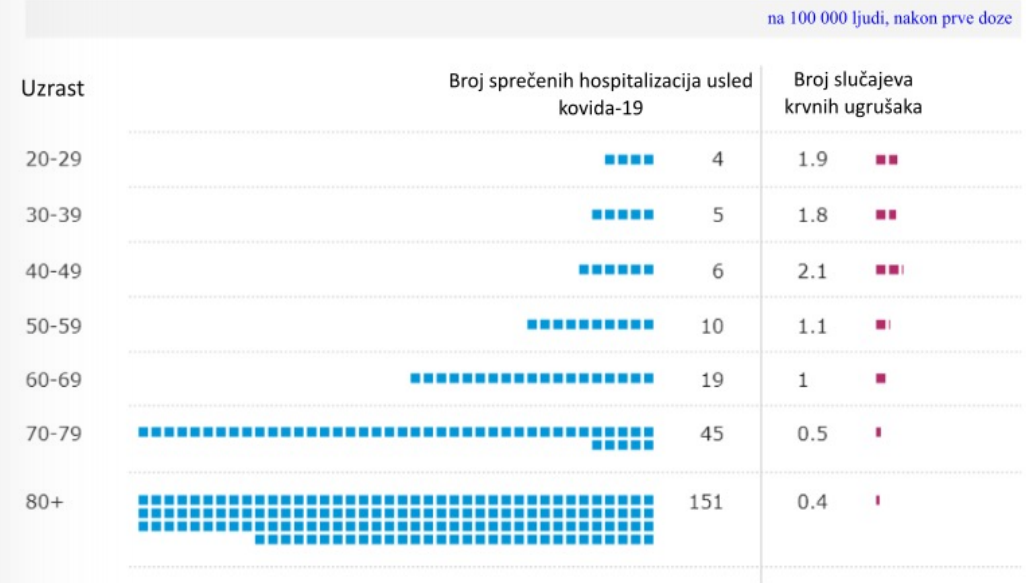
Zašto da se vakcinišem kad je vakcina za mene je rizičnija od bolesti?

Rrizici od vakcine su izuzetno mali, a dobiti vakcinacije su višestruko veće od bilo kog rizika, za sve uzrasne grupe.

Koje su dobiti naspram rizika od vakcine?

* podaci za Astrazeneca vakcinu

Niska stopa zaražavanja*



* Niska izloženost virusu na mesečnom nivou (55 slučajeva na 100 000)

Čak i za najmlađu grupu ljudi, čak i kada je cirkulacija virusa niska i čak i kada posmatramo vakcinu koja se ljudima čini najproblematičnijom, dobiti vakcinacije daleko prevazilaze potencijalne rizike.

Dobiti rastu kako raste cirkulacija virusa u populaciji. Uz to, dobiti od vakcine ne uključuju samo broj sprečenih hospitalizacija, već i, na primer, sprečavanje daljeg širenja virusa i zaštitu ljudi u našoj okolini.

Neželjena dejstva vaccine su izuzetno retka.



Izvor: Freepik, Freepik License



Kako da se
vakcinišem kad
znam ljude koji su
imali neprijatne
reakcije posle
primanja vaccine?



Imamo sklonost da
vakuinu smatramo
uzrokom svega što joj
sledi.
Iako su neželjene reakcije
na vakcinu moguće, nije
sve što sledi vakcinu
posledica vaccine.

Rizici su sastavni deo života i neki loši događaji će se desiti nakon vakcinacije, čak i kada vakcina sa njima nema nikakve veze.

Ako bismo, na primer, poslali mejl na 10 miliona adresa, u naredna dva meseca možemo da očekujemo da:

4 025 ovih ljudi doživi srčani udar.

3 975 doživi moždani udar.

Kod 9 500 ljudi bude otkriven tumor.

14 000 njih umre.*

To ne znači da je uzrok ovih događaja naš mejl.

Važno je da ne zaključujemo olako da postoji veza između vaccine i događaja koji joj slede.

Iako vakcina nije apsolutna garancija da se nećete razboleti, pruža snažnu zaštitu od razboljevanja, a još više od ozbiljnih formi bolesti.



Izvor: Freepik; Freepik License



Neki ljudi su se i pored vakcine razboleli, zašto bih se vakcinisao/la?



Slično kao što tražimo apsolutnu bezbednost, tražimo i apsolutnu zaštitu od bolesti. Iako apsolutna zaštita nije moguća, vakcina nas stavlja u značajno sigurniju poziciju.

Lična iskustva/komentari ljudi iz naše okoline



Glumica Ljubinka Klarić objavila je da su njen jedanaestogodišnji sin, kao i ostatak porodice, zaraženi koronavirusom, dok je ona negativna jer je primila vakcinu.

Glumica je na svom Fejsbuk profilu objasnila u kakvoj je situaciji trenutno njena porodica, i istakla da je ona jedina koja je vakcinisana protiv korone, te se nije zarazila.

Što se više ljudi vakciniše, svaki pojedinac je zaštićeniji.

Neželjeni efekti vakcine se otkrivaju najviše dva meseca od vakcinacije. Neki neželjeni efekti su toliko retki, da se otkrivaju tek kad počne masovna vakcinacija i kada je broj vakcinisanih ogroman.

Izvor: Governo do Estado de São Paulo; CC BY 2.0



Kako da se vakcinišem kad niko ne zna koje su dugoročne posledice ovih vakcina?



Pred vakcinu postavljamo nemoguća očekivanja, kada tražimo garanciju za neograničen period. Na osnovu iskustva sa prethodnim vakcinama ne očekuju se dugoročni neželjeni efekti vakcine.

Lična iskustva/komentari ljudi iz naše okoline



Moj svekar je jedva prelezo Covid na respiratoru u bolnici bio 50 dana evo posle 3 meseca i dalje prima terapiju za trombozu, srce mu uvecano za 30%, pluca unakazena jedva ista moze ko svet da uradi...nema veze sa AZ jer je nije nikad ni primio a bolje da jeste

Kovid-19 je ozbiljna bolest koja može ostaviti dugoročne posledice, koje su nam sada već poznate.

Da bismo zaustavili širenje virusa, neophodno je da što veći broj ljudi bude vakcinisan.

Izvor: [CDC on Unsplash](#); [Unsplash licence](#)



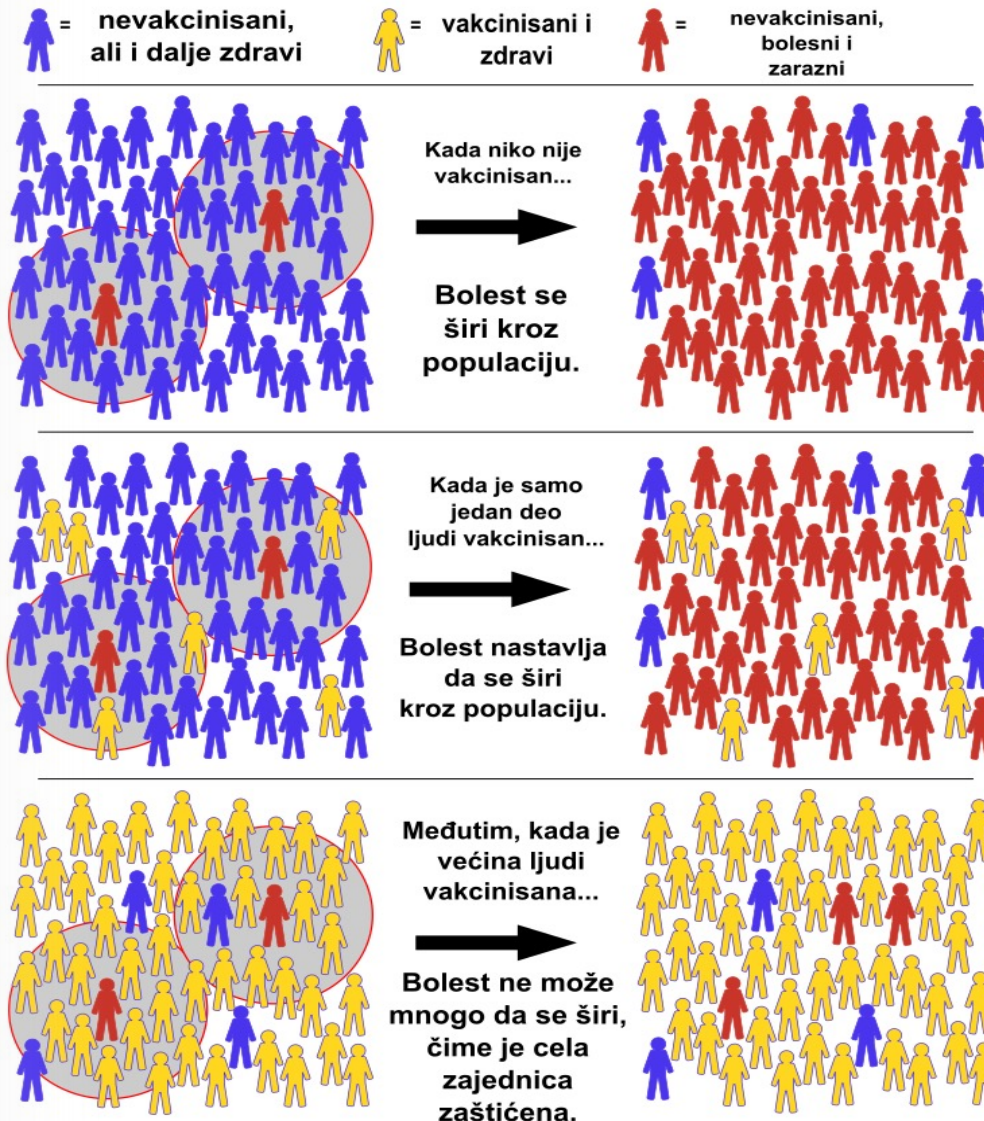
Šta druge ljude briga da li ću se ja vakcinisati? Oni nek se vakcinišu, a meni niko ne može da uskrati slobodu izbora.

Ne želimo da se osećamo kao da smo prisiljeni da nešto uradimo.

Odluka da se vakcinišemo štiti i našu porodicu i prijatelje, kao i druge ljude u našoj zajednici.

Vakcinacija nije samo samostalni, već i kolektivni čin.

Kako se gradi kolektivni imunitet?



Vakcina je najbolji oblik prevencije kovida-19.

Izvor: [U.S. Secretary of Defense](#); CC BY 2.0



Zašto da se nepotrebno izlažem riziku od vakcine, kad sam zdrav/a?



Često pogrešno verujemo da je bezbednije ne činiti nego nešto učiniti.

Ipak, jednom kada se ljudi razbole, uzimaju lekove koji mogu biti i rizični i neispitani.

Lična iskustva/komentari ljudi iz naše okoline



Kockanje sanodgađanjem vakcinacije se mnogo puta ljudima obili o glavu, ali zašto učiti na tuđim greškama kad možeš praviti svoje?

Umesto toga, izbor je bio da se napravi nešto što je sigurno bolje nego virus. I prošlo je kroz ispitivanja, i zaista se pokazalo tako. I ova AstraZeneca vakcina je neuporedivo manje opasna nego dobiti virus. Tako da znamo da ako se nešto i desi, i dalje će biti bolje što smo to uradili, nego da nismo.

Ne vakcinisati se ne znači biti oprezan, već naprotiv, rizikovati razboljevanje.

Ne treba odlagati vakcinaciju već se treba vakcinisati što pre.



Izvor: [Phil Roeder](#); CC BY 2.0



Zašto da se vakcinišem ako se i onako neću zaraziti?



Imamo sklonost da pogrešno verujemo da je s jedne strane vakcina, a s druge bezbednost. U stvari, svako odlaganje vakcinacije povećava verovatnoću zaraze.

Lična iskustva/komentari ljudi iz naše okoline



boki

13.04.2021 • 22:00

naknadna pamet

I ja sam licno mislio da sačekam sa vakcinacijom da se bolje upoznam sa ljudima koji su primili vakcinu, da vidim koje su probleme ili neprijatnosti imali nisam žurio i tako čekajući zarazih se i ja vozeci taxi .Covek koji me je zarazio mislio je da ima obicnu prehladu i bio sam pola sata sa njim u autu da sam se nadisao virusa za medalju. Oboje smo posle desetak dana kucnog lecenja zaglavili u bolnicu sa upalom pluca ,on se brze oporavio a ja evo jos uvek lecim upalu. Kada sam se razboleo pokajao sam se sto nisam primio vakcinu jer je veca steta razboleti se nego vakcinisati se, ovo je moje iskustvo a sve koje sam upoznao da su se vakcinisali bolje su prošli cak i ako se inficiraju sto je moguće simptomi su im veoma blagi.

Sve vreme koje provedemo nevakcinisani zapravo smo nezaštićeni pred bolešću.

Razlozi za vakcinaciju



Izvor: [Governo do Estado de São Paulo](#); CC BY 2.0

Pitali smo ljude zbog čega su se vakcinisali.

SARA

24 godine



„Da ne moram više da razmišljam o tome da li ću zaraziti nekoga iz okoline.”

DAMIR

33 godine



„Da mogu ponovo da putujem i ne razmišljam.”

IVANA

41 godina



„Vidim, vakcinišu se ljudi.”

Ovo su njihovi odgovori:

MILAN

71 godina



„Da se zaštitim od ovog čuda.”

ANA

39 godina



„Iz solidarnosti sa ostatkom društva.”

DUNJA

19 godina



„Zato što znam da ću razviti gomilu antitela.”

Pitali smo ljude zbog čega su se vakcinisali.

UROŠ

55 godina



„Da mogu slobodnije da se krećem.”

MARKO

46 godina



„Znam šta je korona, ne bih ponovo da je dobijem.”

SLAVICA

69 godina



„Da nikoga ne opterećujem ako se razbolim.”

TEODORA

21 godina



„Uželela sam se koncerata i gužve.”

SVETISLAV

80 godina



„Dosta mi je više da se plašim korone.”

FILIP

32 godine



„Planiram na leto u Grčku.”

Ovo su njihovi odgovori:

Ljudi se vakcinišu iz različitih razloga i svaki od njih je jednako opravdan.

Dodatni resursi:

[Priručnik za komunikaciju o vakcinaciji protiv kovida-19](#)

Fotografije korišćene u brošuri preuzete [OVDE](#)

izezelj@f.bg.ac.rs

marija.petrovic@f.bg.ac.rs

office@ipsos.com

anja.ivanovic@ipsos.com